

М. С. БЕДНАРЧУК, канд. техн. наук, доцент
(Львівська комерційна академія)

В. П. КОНОВАЛ, д-р техн. наук, професор
(Київський національний університет
технологій та дизайну)

Н. І. ПОПОВИЧ, магістр

(Львівська комерційна академія)

Щодо питання про гарантії виробників взуття для молоді

Постановка проблеми. Сучасне взуття виготовляють з використанням складних технологій [1] і широкого спектру матеріалів [2], які можуть по-різному реагувати на умови його експлуатації [3]. Це об'єктивна причина надання споживачеві інформації про гарантійні строки експлуатації взуття, що закріплені в нормативних документах [4–14] і законодавчо [15].

Щодо регламентованого часу використання взуття, сьогодні найбільш поширені два поняття: *гарантійний строк носіння* (експлуатації) взуття (тривалість експлуатації взуття, виражена в днях, протягом якої не виникають будь-які істотні недовліки окремих деталей взуття) і *строк служби взуття* (календарний строк використання конкретної пари взуття за призначенням, протягом якого виробник гарантує його безпечність і несе відповідальність за істотні недовліки, що виникли з його вини). Для взуття строк служби практично дорівнює гарантійному строку експлуатації взуття (ГСЕВ) [16].

З позицій сучасного товарознавства ГСЕВ є однією з його найважливіших характеристик, бо відображає здатність конкретної пари взуття зберігати функціональне призначення протягом встановленого терміну експлуатації чи зберігання за певних умов, а також спроможність цієї пари взуття задовольняти потребу даного споживача у часі. Тому ГСЕВ – вагома складова частина якості взуття, що істотно впливає на його конкурентоспроможність [17].

Окрім забезпечення задоволення потреб протягом часу експлуатації взуття, ГСЕВ має певне економічне, соціальне і психологічне (передусім для споживача) значення. Зокрема, підвищення ГСЕВ рівнозначне збільшенню обсягів виробництва і безпосередньо пов'язане із забезпеченням права споживачів на використання взуття високої якості [18].

Становлення ринку взуття в Україні в рамках функціонування національного товарного ринку в складі СОТ породжує низку позитивних і негативних явищ [19], серед яких у разі перевірки суб'єкту господарювання основними порушеннями вимог законодавства про захист прав споживачів під час реалізації взуття є відсутність інформації про гарантійний термін носіння [20].

Метою статті є аналіз результатів дослідження реальних гарантійних строків експлуатації (тих, які декларував продавець під час продажу конкретної пари взуття конкретному споживачеві) й тривалості експлуатації взуття до виникнення недовліки (в межах гарантійного строку експлуатації).

Об'єкти і методи дослідження. Об'єктом дослідження були виробники реального (наявного) гардеробу взуття молоді Заходу України. Дослідження провадили анкетуванням. Респонденти – 257 осіб (юнки і юняки) віком 18–23 роки, які придбали (чи розпочали експлуатацію) взуття протягом 2009 р. (орієнтовно з 01.01.2009 р. по 01.01. 2010 р.). Досліджено 594 пари взуття.

Основні результати дослідження. В торговельній мережі, яка реалізує взуття в Західному регіоні України, до січня 2010 р. фактично найчастіше мали місце такі ГСЕВ: «без гарантій виробника», 1 тиждень, 10 днів, 14 днів, 1 місяць, 2 місяці. Після 01.01. 2010 р., коли законодавчо ГСЕВ в Україні скоротили до 30 днів, практично жоден продавець не дає гарантій, більших за цей термін.

Хоча практика європейських держав з високим рівнем соціального захисту населення свідчить, що ГСЕВ (звісно, з усіма юридичними наслідками – обмін неякісного взуття в межах ГСЕВ, повернення грошей за неякісне взуття тощо) мають тенденцію до значного зростання. Наприклад, на підшова Krushers її виробники надають гарантію 12 місяців [16].

Дані табл. 1 доводять, що практично кожен другий респондент (46,8%) купує взуття, яке має гарантійні строки експлуатації і погоджується на тривалість гарантій виробника протягом 2 місяців. Водночас, майже третина молодих людей погоджується мати взуття, ГСЕВ якого виробник встановлює лише 1 місяць (27,2%) і майже третина (26%) згодні мати взуття, яке взагалі не має гарантій виробника; при цьому гарантії не мають значення переважно для юнаків (10,3 проти 2,6%), а не знали про існування ГСЕВ переважно юнки (9,1 проти 4%).

Дані табл. 2 свідчать, що загалом приблизно у половині респондентів (46,2%) найчастіше виявлені недовліки виникали на 4 – 6-му тижнях експлуатації взуття; приблизно однаковою є частота виникнення недовліків на 2 – 4-му (18,7%) і на 6 – 8-му тижнях (20,6%); найрідше (14,5%) недовліки виникають у разі експлуатації взуття до 2-х тижнів (14,5%).

ТАБЛИЦЯ 1 – Структура масиву дослідженого взуття за гарантійними строками експлуатації

Гарантійні строки експлуатації взуття	Взуття юнок		Взуття юнаків		Взуття, разом	
	К-сть, пар	Частка, %	К-сть, пар	Частка, %	К-сть, пар	Частка, %
1. Один місяць	56	9,4	106	17,8	162	27,2
2. Два місяці	205	34,5	73	12,3	278	46,8
3. Без гарантій виробника	69	11,7	85	14,3	154	26,0
3.1. гарантії не мають значення	15	2,6	61	10,3	76	12,9
3.2. про гарантії не знали	54	9,1	24	4,0	78	13,1
Всього	330	55,6	264	44,4	594	100,0

ТАБЛИЦЯ 2 – Структура масиву дослідженого взуття за тривалістю експлуатації до виникнення недовліків (в межах ГСЕВ)

Тривалість експлуатації взуття до виникнення недовліку	Взуття юнок		Взуття юнаків		Взуття, разом	
	К-сть, пар	Частка, %	К-сть, пар	Частка, %	К-сть, пар	Частка, %
До 2-х тижнів	24	4,1	62	10,4	86	14,5
2 - 4 тижні	68	11,4	43	7,3	111	18,7
4 – 6 тижнів	157	26,4	118	19,8	275	46,2
6 – 8 тижнів	81	13,7	41	6,9	122	20,6
Всього	330	55,6	264	44,4	594	100,0

У юнаків і юнок означені характеристики мають певні особливості: в межах 2-х тижнів недовліки виникають у взутті 4,1% юнок і 10,4% юнаків, а в межах 6 – 8-ми тижнів, навпаки, – у 13,7% юнок і 6,9% юнаків. Таким чином, з дослідженого гардеробу взуття 86,3% взуття юнаків і 79,4% взуття юнок відповідають встановленим з 01.01.2010 р. ГСЕВ в межах 30 днів.

ВИСНОВКИ

1. Майже кожен п'ятий (19,4%) молодий споживач взуття в Західному регіоні України не знає про існування ГСЕВ, або не надає їм належного значення.
2. Найбільший ГСЕВ для молоді в Західному регіоні України становить 2 місяці
3. Найчастіше недовліки взуття виникають на 4 – 6-му тижнях його експлуатації молодими людьми.
4. Беручи до уваги безумовне експлуатаційне і вагоме економічне, соціальне та психологічне значення ГСЕВ доцільним є повернення до практики заохочення його збільшення і закріплення законодавчо, як це практикують країни з високим рівнем соціального захисту населення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Справочник обувщика (Технологія) [Текст] / Е. Я. Михеева, Г. А. Мореходов, А. Н. Калита, Т. П. Швецова. – М.: Леспробмбытздат, 1989. – 416 с.
2. Коновал В.П. *Натуральні і штучні матеріали для взуття* [Текст] / В.П. Коновал, В. В. Рибальченко, М. Є. Хомяк, Г. І. Шевченко. – К.: КНУДТ, – 2005. – 218 с.
3. Люкумович В.Х. *Структурний аналіз якості об'єкта об'єкта об'єкта* [Текст] / В. Х. Люкумович – М.: Легкая индустрия, 1980. – 160 с.
4. ДСТУ 2157 *Взуття. Терміни та визначення*.
5. ДСТУ 2158 *Взуття. Дефекти. Терміни та визначення*.
6. ДСТУ ГОСТ 19116:2007 *Взуття модельне. Загальні технічні умови*
7. ДСТУ ГОСТ 1135:2007 *Взуття домашнє і дорожнє. Загальні технічні умови*
8. ДСТУ 2062-92 *Взуття для людей літнього віку. Технічні умови*
9. ДСТУ 2063-92 *Взуття для активного відпочинку. Технічні умови*
10. ГОСТ 26166 *Взуття повсякденне з синтетичних та штучних шкір. Технічні умови*
11. ГОСТ 26167:2009 *Взуття повсякденне. Технічні умови*
12. ГОСТ 26165:2009 *Взуття дитяче. Технічні умови*.
13. ДСТУ ГОСТ 26165:2003 *Взуття дитяче. Загальні технічні умови*
14. РСТ УССР 1356-90 *Взуття за індивідуальними замовленнями населення. Загальні технічні умови*
15. Закон України «Про захист прав споживачів», Постанова Кабінету Міністрів України від 19 березня 1994 року № 172 «Про реалізацію окремих положень Закону України «Про захист прав споживачів», Постанова пленуму Верховного суду України від 12 квітня 1996 року № 5 «Про практику розгляду цивільних справ за позовами про захист прав споживачів». – <http://zakon.rada.gov.ua>
16. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.vzutytya.blogspot.com.
17. Кушнір М. К. *Товарознавство непродовольчих товарів. Частина III. Товарознавство взуттєвих товарів* / М. К. Кушнір, Н. П. Тихонова – К.: НМЦ «Укоопспівта», 2001. – 266 с.
18. Воронов Н.Ф. *О различиях в подходах к определению надежности обуви и услуг по ее ремонту и пошиву* / Н. Ф. Воронов. – // *Техническое регулирование: базовая основа качества товаров и услуг : международный сборник научных трудов. – Шахты: издательство ЮРГУЭС, 2008. – с. 61 – 63.*
19. Беднарчук М. С. *Товарознавчі аспекти формування національного ринку взуття: монографія*. / М. С. Беднарчук – Львів: Вид-во ЛКА, 2009. – 476 с.
20. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.webcache.googleusercontent.com

Одержано 06.07.2010